

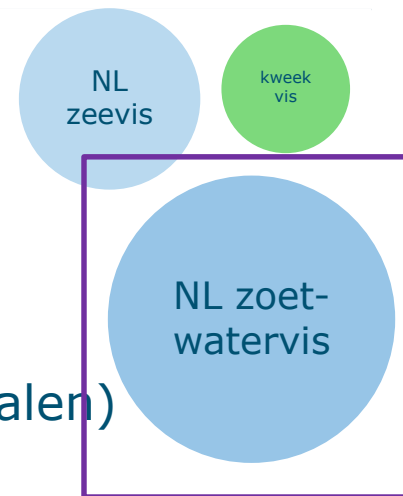
Contaminanten in zoetwatervis en wolhandkrab: implicaties voor voedselveiligheid?

Stefan van Leeuwen (WFSR), Liz Leenders (WFSR), Michiel Kotterman (WMR)

Achtergrond

- Monitoring van contaminanten in vis, schaal- en schelpdieren uit de Nederlandse wateren en kweekvis
 - Bestaande contaminanten (o.a. dioxines en metalen)
 - Nieuwe stofgroepen (o.a. PFAS)
- Wettelijke Onderzoekstaken (WOT)
- Opdrachtgever: Ministerie van LNV
- Data wordt gebruikt voor beleidsontwikkeling en uitvoering, voor risicobeoordeling, voor trendmonitoring

Onderzoeksvragen

- Monitoren contaminanten in aal, wolhandkrab en andere vis.
- POPs (persistent organic pollutants) en zware metalen
- Data analyse
 - Waar zijn de gehalten hoog en waar laag?
 - Trends in gehalten in aal
 - Toetsing aan de wettelijke maximum limieten (EC 1881/2006)
 - Basis voor openen/sluiten visserijgebieden (aal en WHK)

Monitoring aal

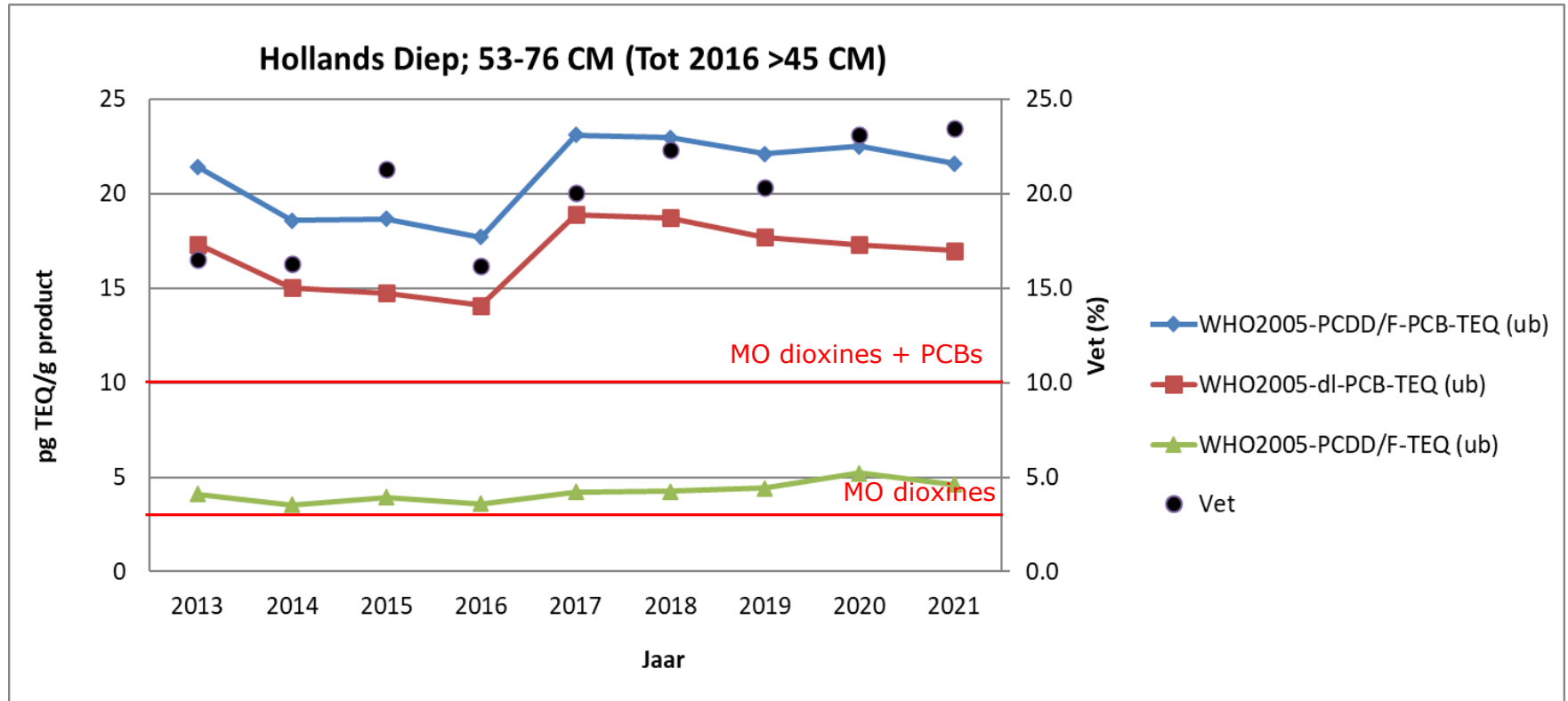
- Rode aal (*Anguilla anguilla*)
- Vangstlocaties verspreid over het land
 - Open voor visserij en gesloten voor visserij
- Elektrisch schepnet, 25 alen 30-40 cm (sinds 1980) en 15 alen >53 cm (sinds 2016), (>45 cm van 2011-2015)
- Goede representatie voor het lokale milieu

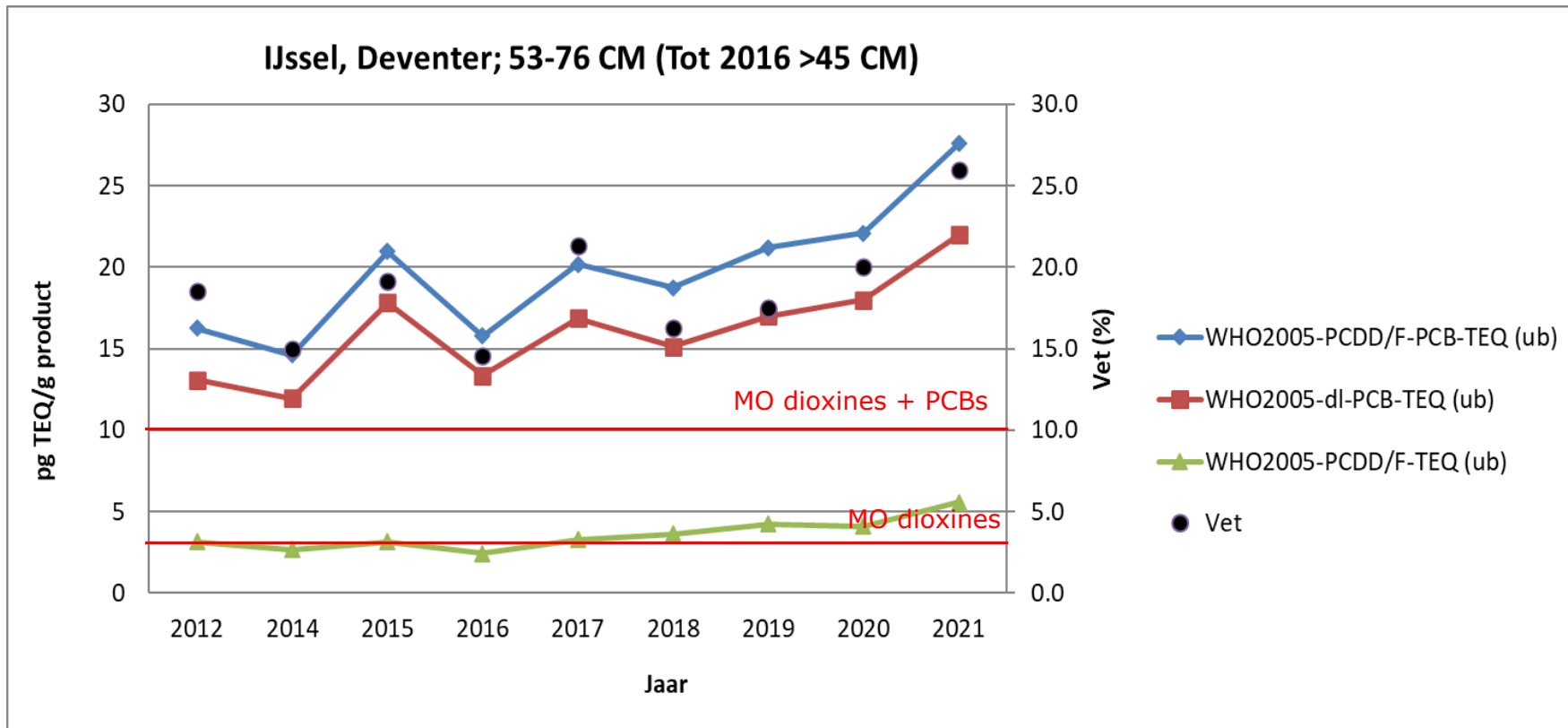
Waarom paling?

- Sinds 1978 -> lange monitoringsreeks
- Lokaal representatief (migreert nauwelijks)
- Paait niet tijdens leven in NL wateren -> geen verlies van contaminanten

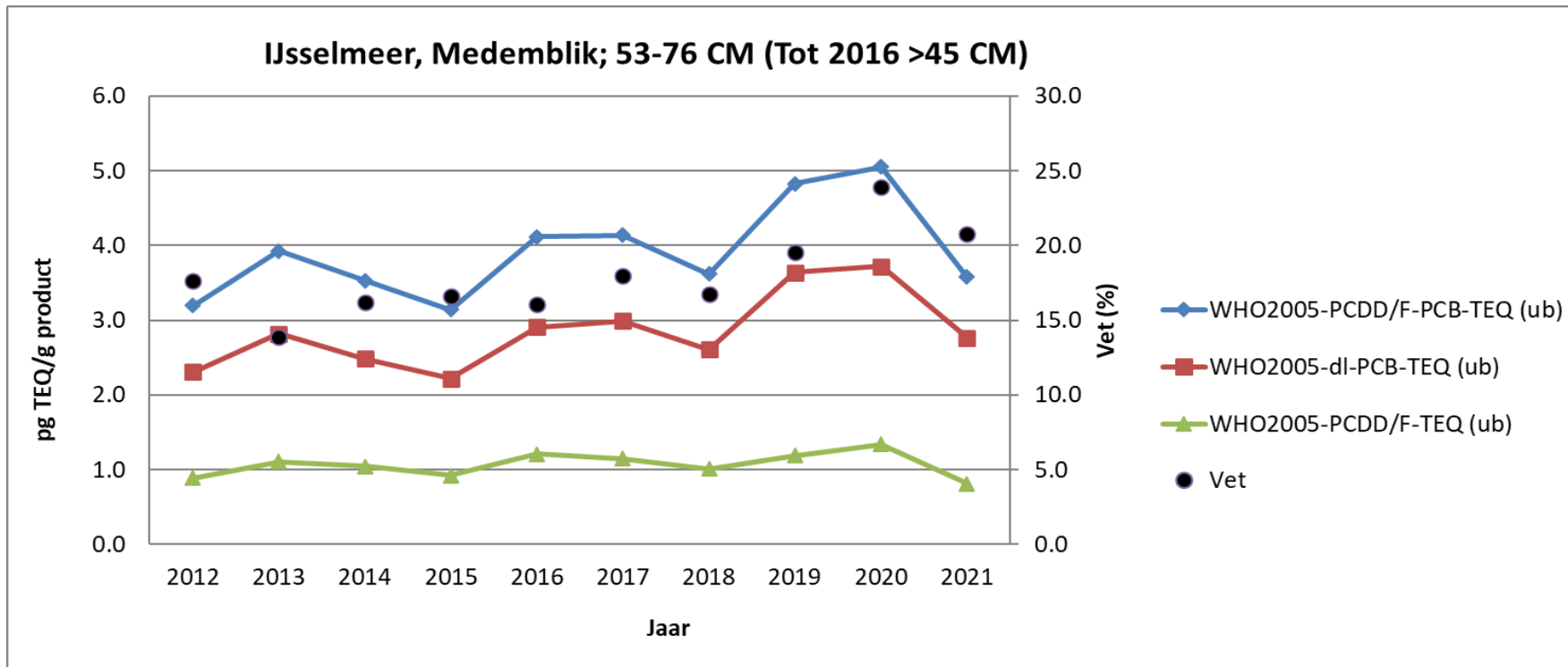
Rode aal

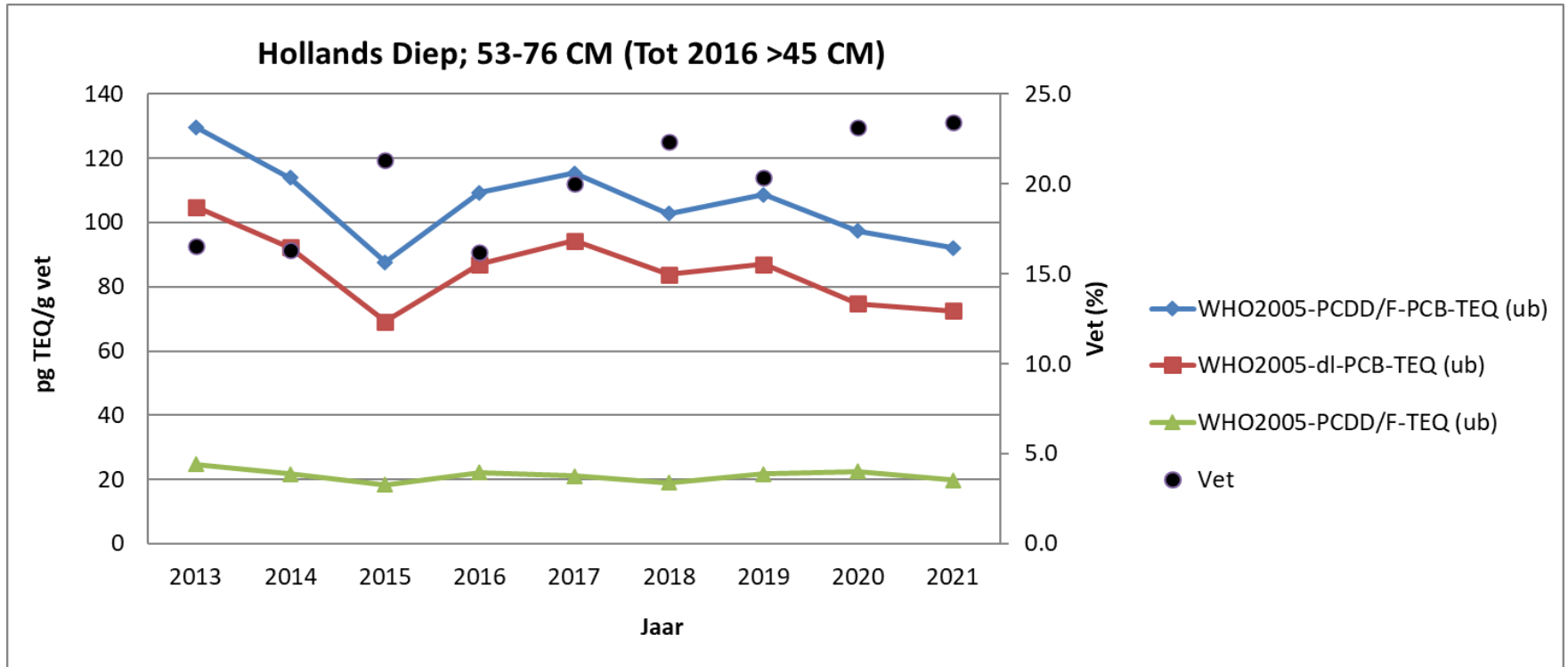
Rode aal

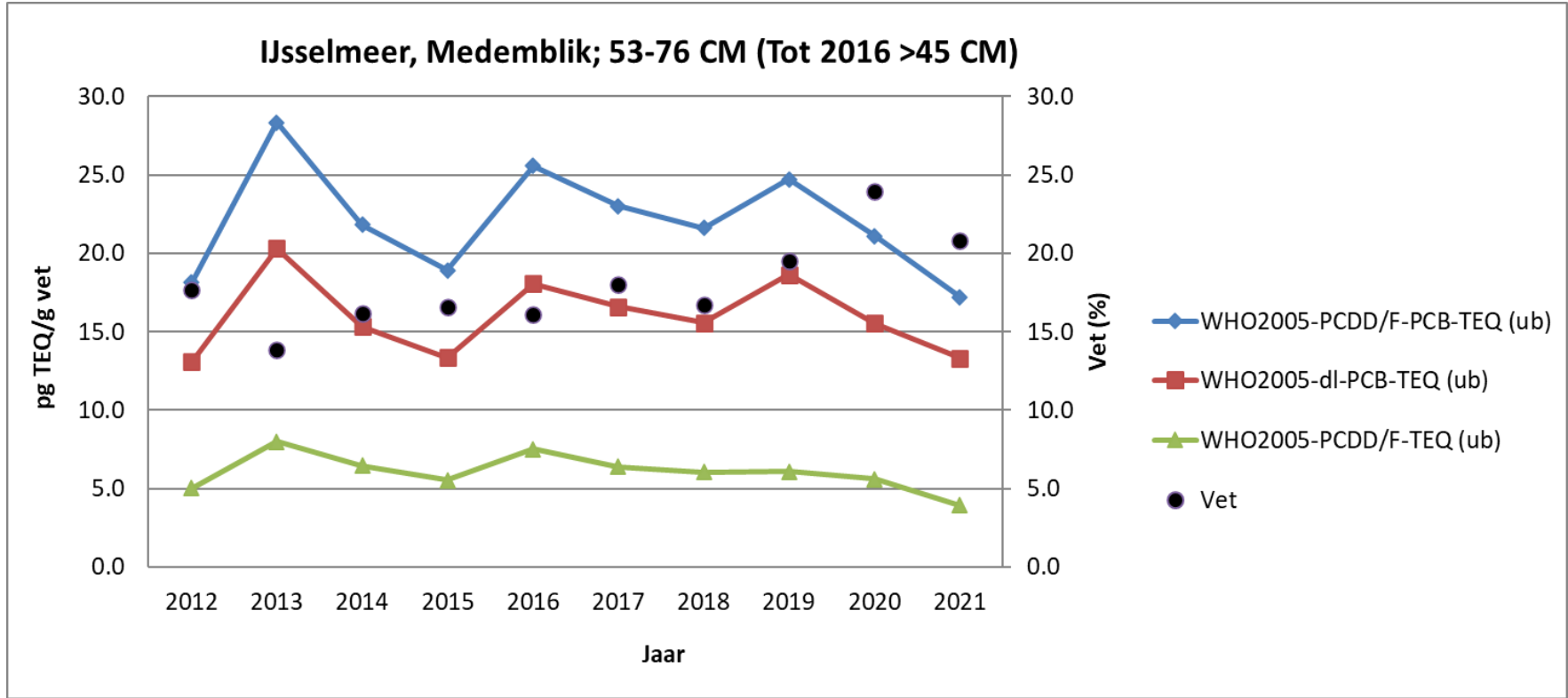
Rode aal

Op vetbasis

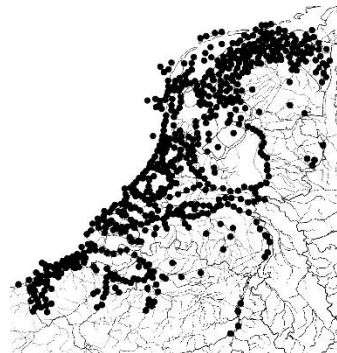

Op vetbasis

Monitoring Chinese wolhandkrab

- Chinese wolhandkrab (*Eriocheir sinensis*)
- Locaties bij uitstroomgebieden, bemonstering zowel gebieden open en gesloten voor visserij
- Vangst van trekkende krab (najaar) met fuiken
- Gevangen krab vertegenwoordigt ten dele de lokale vervuiling.

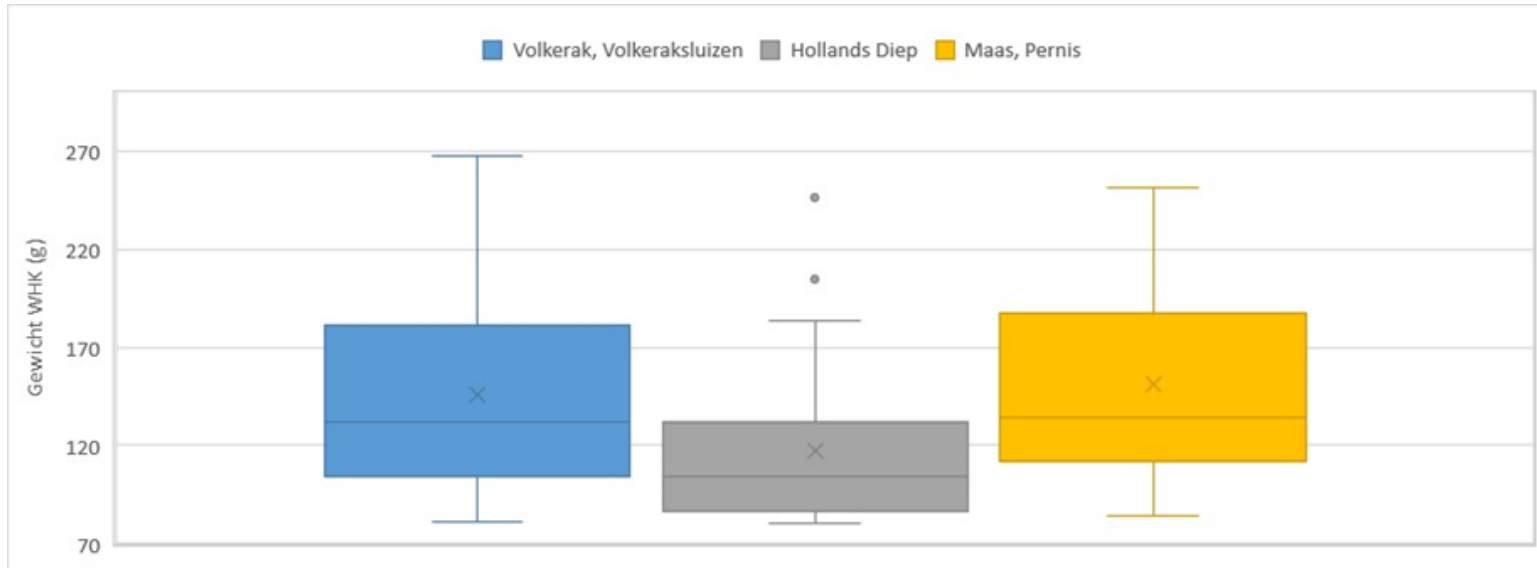

N Nederlands Soortenregister
Overzicht van de Nederlandse biodiversiteit

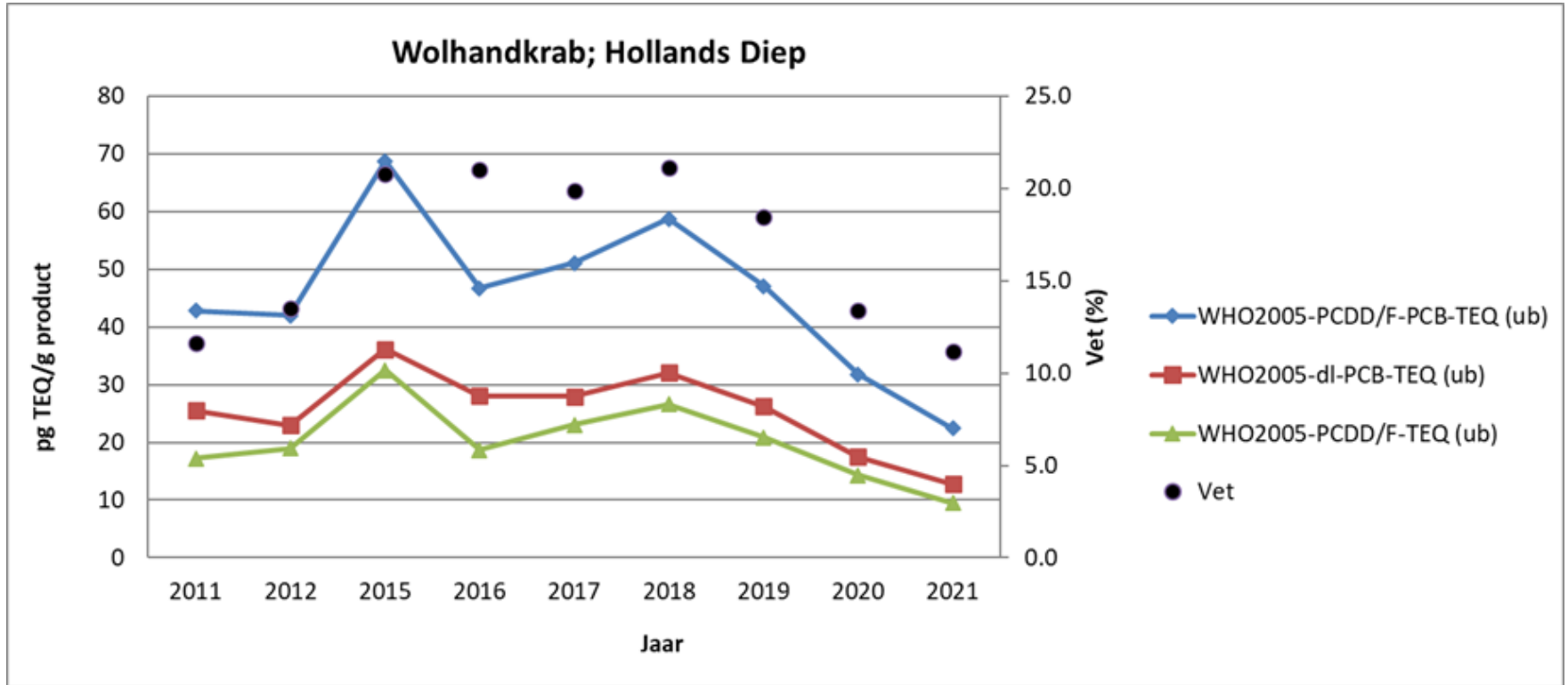

Biologische gegevens en locaties (2021)

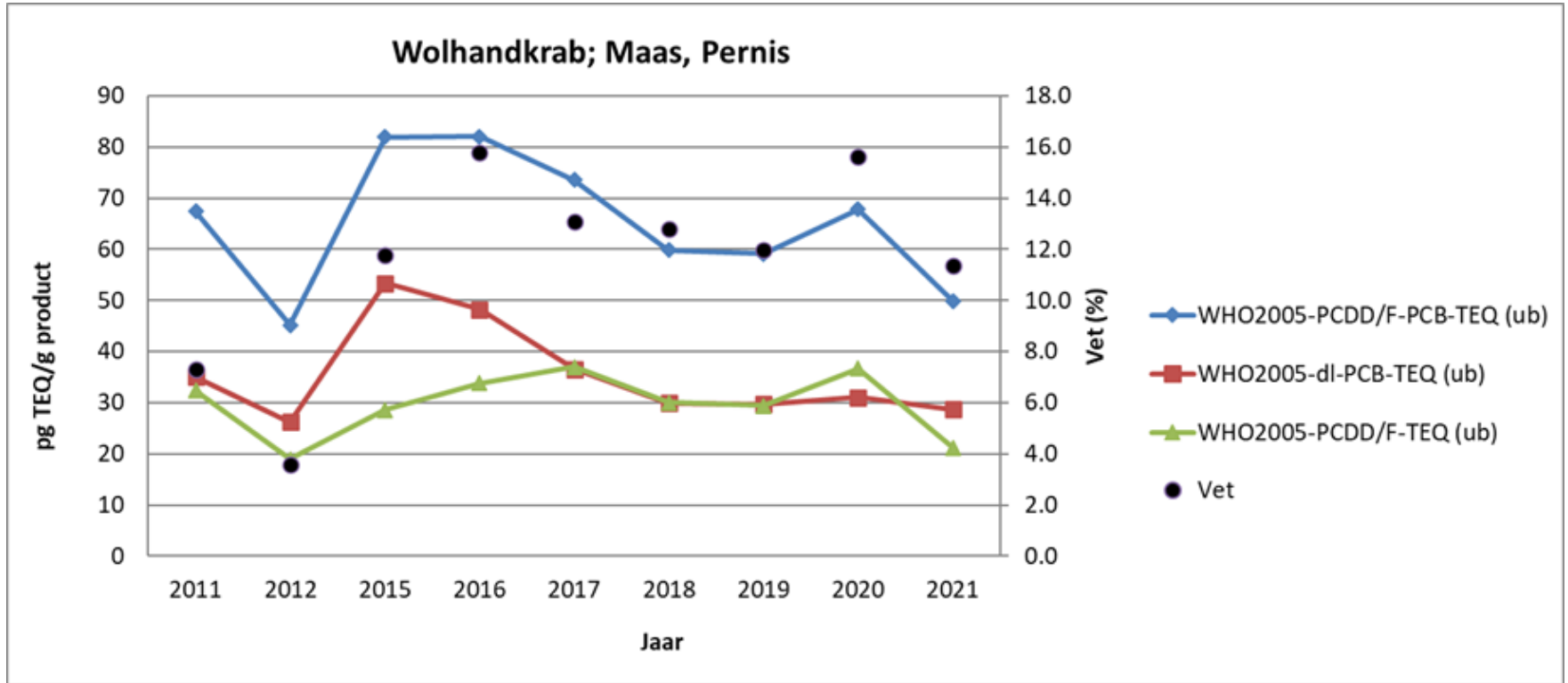
- Alleen vlees uit het lijf (bruine vlees) geanalyseerd
- Krab van vergelijkbare grootte-range (HD licht afwijkend)

"Trends....."

"Trends....."

Maximum limieten voor WHK

- ML's gelden alleen voor het witte vlees, en dat voldoet.
- Maar bruin vlees is meest gecontamineerd en –qua hoeveelheden– meest geconsumeerd -> draagt dus het meest bij aan de blootstelling
- Risicobeoordeling en advies van NVWA BuRO
 - Consumptie van bruine vlees leidt tot te hoge blootstelling (WHK uit gesloten gebieden)..

PFAS – de nieuwe contaminanten

Bronnen van PFAS

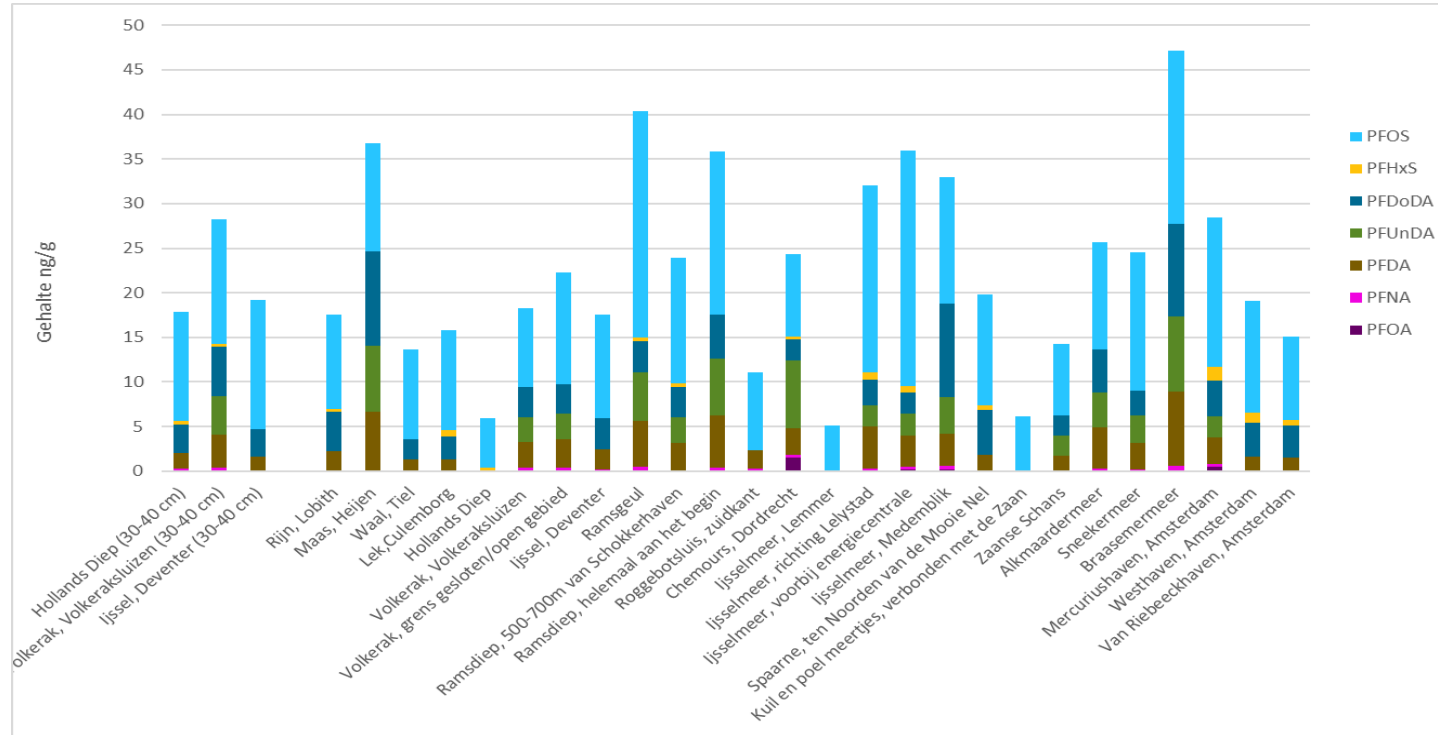
- Groep van duizenden stoffen
- Toegepast in veel producten en processen
- Circa 20-30 stoffen worden vaak gemeten, en aangetroffen in het milieu
- 4 stoffen aangewezen door de Europese Voedselveiligheidsautoriteit (EFSA) als meest schadelijk voor de humane gezondheid: PFHxS, PFOS, PFOA en PFNA
- Effecten op het immunsysteem

Maximum limieten voor PFAS

- EU stelt ML's voor 4 PFAS in vis, schaal- en schelpdieren
 - PFHxS, PFOS, PFOA en PFNA
 - Op laag ng/g niveau, met uitzonderingen voor enkele soorten (o.a. aal) waarin gehalten hoger mogen zijn.
- ML's worden zeer binnenkort gepubliceerd
- >ML betekent: mag niet op de markt gebracht worden.
- Geen toepassing van relatieve potentiefactoren (REP's), alle 4 de PFAS tellen even zwaar mee.

Aal – resultaten PFAS 2021

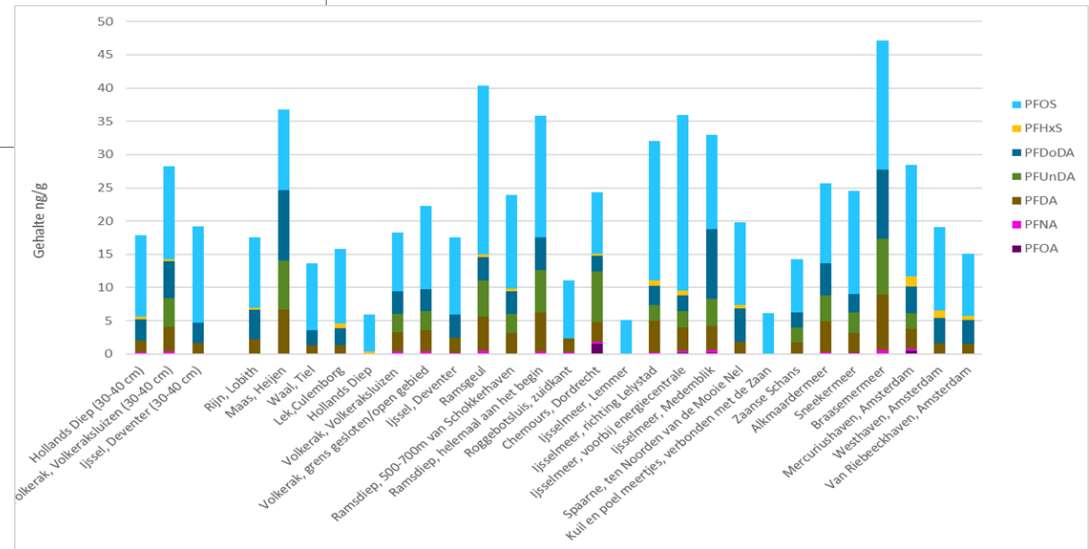
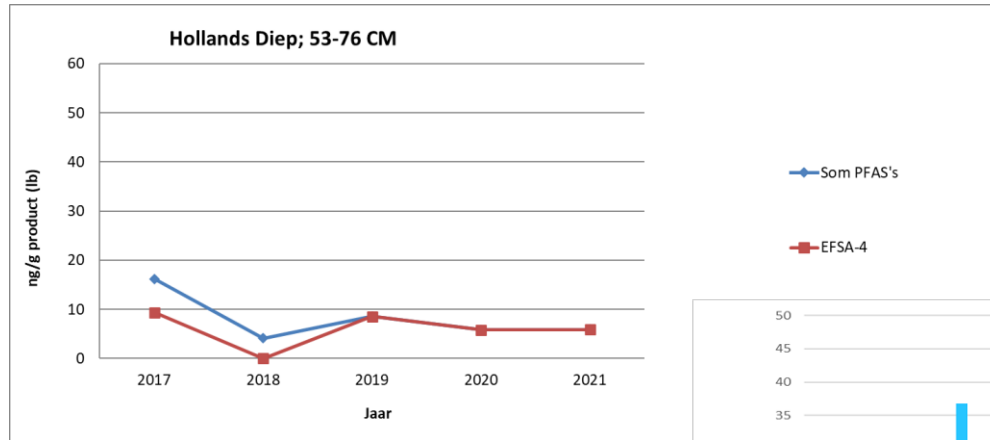

■ EFSA-4

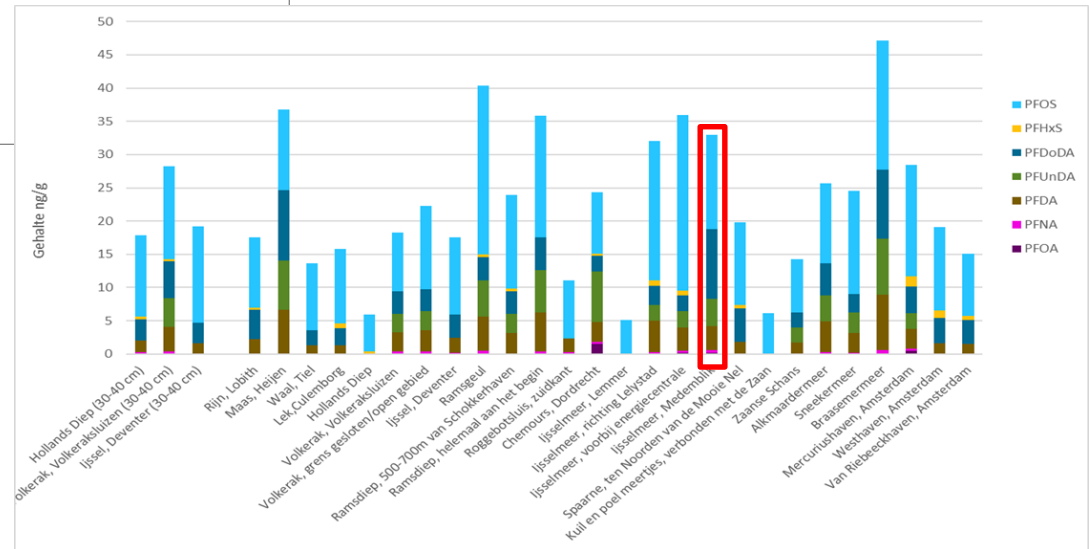
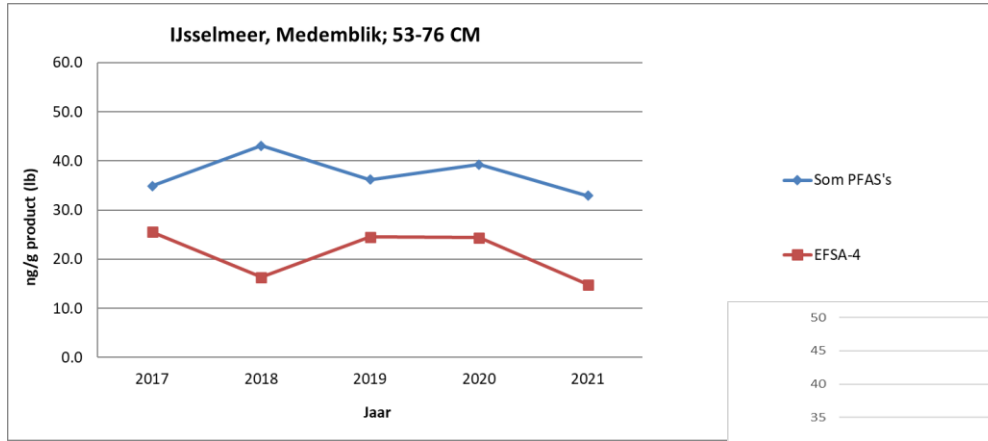
- PFHxS
- PFOS
- PFOA
- PFNA

■ PFOS is dominant vwb EFSA-4

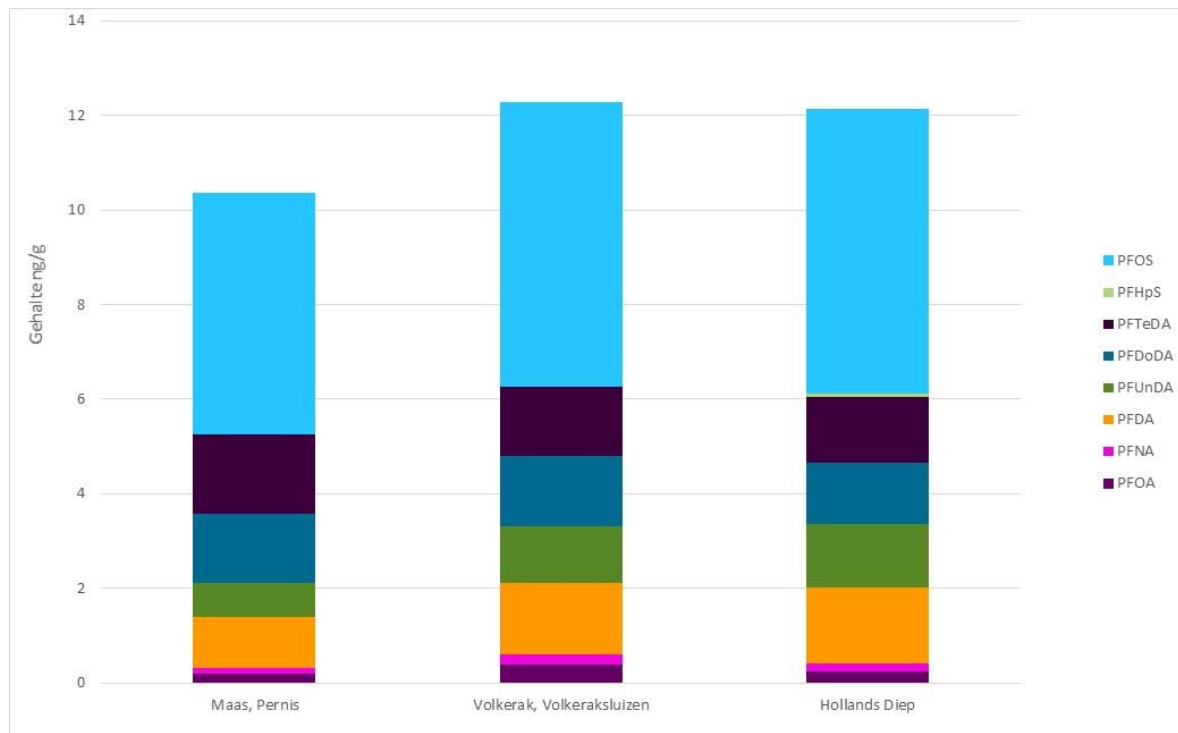
Aal – trends Hollands Diep

Aal – trends IJsselmeer

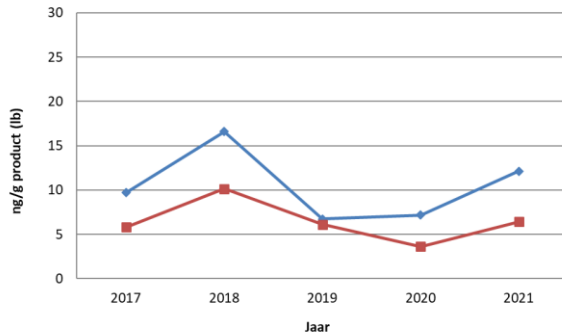
Wolhandkrab 2021 – bruin vlees

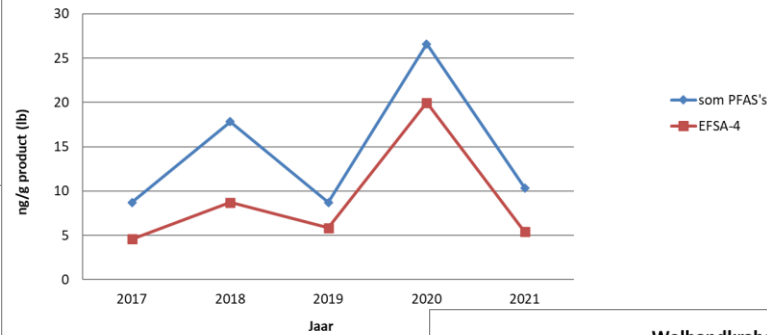
- PFOS domineert profiel
- PFAS in wit vlees - > niets bekend, wordt in 2022 wel gemeten

Wolhandkrab - trends

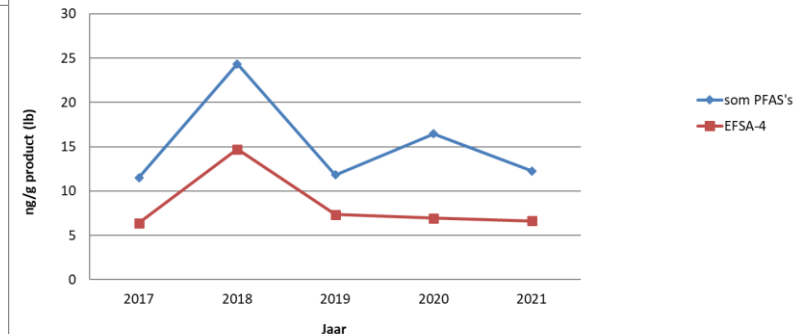
Wolhandkrab; Hollands Diep

Wolhandkrab; Maas, Pernis

Wolhandkrab; Volkeraksluizen

An aerial photograph of an industrial facility, likely a refinery or chemical plant, situated along a riverbank. The facility features several large, cylindrical storage tanks, tall distillation columns, and complex piping systems. A large, white, spherical storage tank is prominent in the foreground. In the foreground, a blue and white tugboat is visible on the river. The background shows a hilly landscape with green vegetation and a few buildings.

-
- The chart displays PFAS concentrations in different locations. The locations are listed on the x-axis, and the concentration in ng/g is on the y-axis. The legend identifies six PFAS compounds: PFOS (light blue), PFHxS (yellow), PFDoDA (dark blue), PFUnDA (green), PFDA (brown), and PFOA (purple).
Location	PFOA (µg/g)	PFDA (µg/g)	PFUnDA (µg/g)	PFDoDA (µg/g)	PFHxS (µg/g)	PFOS (µg/g)
Hollands Diep (30-60 cm)	0	0	0	0	0	0
Ipselmeer, Volkeraksluis (30-60 cm)	0	0	0	0	0	0
Ipselmeer, Dijkzijde (30-60 cm)	0	0	0	0	0	0
Rijn, Lohm	0	0	0	0	0	0
Maars, Heien	0	0	0	0	0	0
Wiel, IJssel	0	0	0	0	0	0
Lek, Cullmborg	0	0	0	0	0	0
Volkeraak, Volkeraksluis	0	0	0	0	0	0
Volkeraak, grens gebied (open gebied)	0	0	0	0	0	0
IJssel, Deventer	0	0	0	0	0	0
Ramsdiep	0	0	0	0	0	0
Ramsdiep, GGD-Zon en Soedekehal	0	0	0	0	0	0
Volkeraak aan het begin	0	0	0	0	0	0
Roggebroeke, zuidkant	0	0	0	0	0	0
Chemours, Dorland	0	0	0	0	0	0
Ipselmeer, richting dijkzijde	0	0	0	0	0	0
Ipselmeer, richting dijkzijde	0	0	0	0	0	0
Saane, van Noorden van de Molle vel	0	0	0	0	0	0
Kuilen, noordzijde, verboden met de Zaan	0	0	0	0	0	0
Zaane, Schans	0	0	0	0	0	0
Alkmaar, Schans	0	0	0	0	0	0
Swaakemeer	0	0	0	0	0	0
Braamerveer	0	0	0	0	0	0
Mercatoriusluis, Ammerdam	0	0	0	0	0	0
Westhaven, Ammerdam	0	0	0	0	0	0
Van Riebeecksluisen, Amsterdan	0	0	0	0	0	0

Conclusies

- Contaminanten zijn alom aanwezig in de Nederlandse wateren, zowel de 'oude' dioxines, PCB's en metalen en ook de 'nieuwe' zoals PFAS
- In gesloten gebieden (aal en WHK) mag niet gevist worden om het op de markt te brengen
 - Gehalten dioxines en PCB's overschrijden limieten en nemen nauwelijks af
 - Te hoog risico voor de consumptie
- Nieuwe limieten verwacht voor 4 PFAS stoffen

Vragen?

Contactgegevens:

Stefan.vanLeeuwen@WUR.nl

